

Megjelenik ez a lap hetenkint kétszer csütörtökön és vasárnap.
 Á r a :
 Egész évre . . . 6 ft. — kr.
 Félévre 3 ft. — kr.
 Negyedévre . . 1 ft. 50 kr.
 A szerkesztő szállása:
 Színház-utca 404. szám.

NEMLERE.

Politikai, közgazdasági és társadalmi lap.

Hirdetési díj:
 4 hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért 4 kr. (1—10 sornyi hirdetés ára mindig 40 kr.) — Bélyegdíj minden igtatáskor 30 kr. — Nagyobb hirdetéseknek alkuszertint. — Hirdetések fölvetetnek a szerkesztőségénél.

Gróf Apponyi György és Ghyczy Kálmán.

Gróf Apponyi György sokat mozgolódott mostanság egy katolikus párt alakításában. Olyan formán nyilatkozott, hogy tiszteli, becsüli ő a Deákpárt politikai állását; mindamellett teljes megnyugvását azon pártban nem találhatja, mert neki olyan párt kell, a mely mindenek felett katolikus legyen; a melynél a katolikus egyház érdekei mellett csak másodrendűek legyenek a haza ügyei.

S minthogy a Deákpárttól, melyben valláskülönbség nélkül egyesült a szabadelvű hazafiak nagy része, — azon Deákpárttól, a melynek programjában „vallásszabadság, jogegyenlőség, „szabadegyház a szabad államban,“ elvek főhelyet foglalnak el, — minthogy ezen párttól épen nem lehet remélni, hogy gr. Apponyi György áhítatos lelkének megfelelőleg megszentüljön: tehát gr. Apponyi György külön pártot akart alkotni magának.

Ki is adta a jelszót, hogy a kegyes lelkek ügyeljének; minden követjelölttől elébb azt vegyék számba, hogy hajlandó e első sorban a pápa, s csak másodikban — ha idő és erő marad — szolgálni a haza ügyeit.

Magyarázták, hogy Magyarországon épen nincs szükség vallási pártra, mert minden vallás kellő tiszteletben részesül, — a katolikusoké ugyancsak nagyban.

Gróf Apponyi nem bánja; neki nem is annyira a vallásért, mint az egyház szolgálatára kell párt: hogy valamint a középkoron keresztül, aképen uralkodjék minálunk ezután is az állam és polgárság érdeke felett a katolikus egyház; annak nevében egy csekély számú papi és világi cotteria.

Az emberiség több százados küzdelmének Európában az az egy biztos eredménye van, hogy most már a valláskülönbség miatt nem huzcoljuk máglyára egymást; és gr. Apponyi

ezt is megsokolta; ő a mint látszik, nem bánná, ha újra meggyulnának is azok a máglyák, — csak hogy isten nevében uralkodhassék.

Ha a nemes grófnak nem sikerül pártot alakítani, — nem rajta mulik; hanem Magyarország népének józan eszén és hazafiságán. A minthogy magok közül a katolikus főpapok közül a nagyobb rész ellene nyilatkozott: az erők ilyen szétforgácsolásának.

Ugyanezen napokban tartott Ghyczy Kálmán egy fényes beszédet a képviselőházban, a melyben nemes bátorsággal és mély bölcsességgel mutatja ki, hogy a baloldal egy része által követelt általános választási jog országunk végromlására vezetne.

Ugyanaz a mérseklet, ugyanazon nyugodt fontolás, a mely a Deákpártot jellemzi; ugyanazon irányelv, a melyet Deák többször irányadóul jelölt: hogy a szabadság csak az állami rend fenntartása mellett fejlesztendő.

A Deákpárt minisztereivel együtt ép ugy tapsolt Ghyczy beszédére, mint saját pártfelei.

Ghyczy nemesak közel áll, de minden lényeges reform-kérdésben épen ott áll, a hol a Deákpárt. Apponyi már kiindulásánál homlok egyenest ellenkezik azzal, mert a Deákpárt szerint a vallás az egyéni meggyőződés sérthetetlen ügye; Apponyi szerint a vallás által uralkodni kell az egyén meggyőződésén és a társadalom minden törekvésén.

És mégis azt láttuk s azt fogjuk látni valószínűleg ezután is, hogy az Apponyi párt — nem juthatván önére — Deák zászlója alá húzódik, — míg Ghyczyék azzal szemben képeznek ellenzéknek.

Kimutattuk nemrég egy cikksorozatban, hogy a mostani Deákpárt és balközép ugyanazon liberális párt utódjai, a melynek törekvését folytonosan azok gátolták, a kiknek utódja gr. Apponyi, párthiveivel.

Nyíltan hirdetjük most is, mint tevők annyiszor, hogy politikai életünk egyetlen nyomorúsága az, miszerint a rokon elemek eltávoloztak egymástól, s ez által az ellentéteket kényszerítették egyesülésre.

Vajjon haladhat e szabadon, lelke szerint a Deákpárt, ha kebelében folyvást az Apponyisták külön érdekeivel kell küzködni? És vajon megvalósíthat e valamit a baloldal saját nézet-társai, av örökösei jobb részétől külön váltan?

A közjogi kiegyezés nem képez oly nagy különbséget, mint a minővé pártküzdelem heve emelte; sőt voltaképp elválasztó különbséget nem is képez.

Tisztaék programja, hogy a midőn idő és körülmények engedik megrázkodás nélkül akkor szándékoznak változtatni a kiegyezésen.

Deák pedig többször kimondta, hogy ő a kiegyezést csak a jelen viszonyok közt tartja jónak; mihelyt a viszonyok változnak, ő lehetségesnek, sőt szükségesnek látja a közjogi helyzet változtatását.

Ez a két nézet olyan közel áll egymáshoz, hogy csodálkozik az ember, hogyan választhatja el a rokon elvű hazafiakat.

Egyéb lényegesben pedig egyeznek egymással.

Gróf Apponyi szereplése alkalmából azért mondottuk el ezen nézeteinket, hogy figyelmeztessük környezetünket legalább a Deákpárt és balközép természetes egyívé tartozására, a mely érvényesül, mihelyt valamelyik háttérbe vonult párt megizmosul, vagy a hazát veszélyek fenyegetik.

Ne küzdjünk egymás ellen oly mérgesen, hogy a méreg nyoma azokra az időkre is megmaradjon.

TÁRCZA.

Néhány szó a dohány történetéből.

A dohány eredeti hazája Éjszak Amerikában a kis Antillák között levő Tabago sziget, mely fekszik az északi szélesség 11¹/₂°, s a keleti hosszúság 66° alatt. A dohány (nicotiana) felfedezője volt egy Toledo Fernandez nevű spanyol hajóskapitány, ki 1559-ben feltalálván azt, a következő évben hazájába visszatérvén a Portugáliában tartozkodó francia követnek Nicot Jeannak adott belőle. Ez pedig a lissaboni nagy priort ajándékozta meg egy részével a kapott dohányynak. Ekkor elnevezték a dohányt „Herbe du grand prieur“-nek. Nicot Jean kevés idő múlva visszatérvén Párisba, tisztelete és hódolata jeléül II. Henrik özvegyének Medicis Katalinnak nyújtá a Toledótól kapott dohányt s elnevezte azt: „Herbe de la Reine.“ Botanikai neve azonban akkor is mint most „Herba Nicotiana“ volt. 1630 körül a többek közt „Herba sanctae crusic“-nak is neveztetett.

A dohány ez alatt terjedt megfoghatlan sebességgel nem csak Európában, de Ázsia és Afrikában is; s hogy Ausztráliában nem vitetett át, annak oka egyedül az volt, hogy akkor még Ausztrália nem volt felfedezve.

Az erős dohányzás — mint az orvosilag is be van bizonyítva — nem csak a testet, de ezzel együtt a lelket és annak fogékonyságát nagy mérvben gyengíti. Élő tanubizonyosága ez állításnak a hajdan hatalmas és erőteljes török nemzet, mely az opium és dohány tulságos élvezete által elcsenevészett s most magával is tehetlen. A dohányzás e káros hatását csakhamar észlelték a bölcs orvosok és uralkodók s ezentul minden igyekezetük oda irányult, hogy a már erős gyökeret vert dohányzási szenvedélyt, ha nem is kiirtani, de legalább fékezni bírják. Már a 17-ik század első felében a legszigorubb büntetés terhe alatt megtilták a fejedelmek és kormányok a dohányzást s az ebből támadt — ekkor már szinte elterjedt — burnótozást. Így

p. o. VIII. Orbán pápa már 1624-ben egy átokbullát bocsátott ki, melyben excommunicálással fenyegette mindazokat, kik ezentul is dohányoznak és burnótoznak. Ez átokbullát azonban épen 100 év múltán, 1824-ben XIII. Benedek — ki maga is nagy barátja volt a burnótnak — visszavonta. A 17-ik század elején azonban a pápai hatalom — bár szinten határtalan volt is — valóságban már elvesztette varázs tekintélyét, nem csak a fejedelmek, főurak s tudósok, de még a nép felvilágosodottabbjai előtt is. Így nem volt esoda, ha e bulla — a nyilvános helyekeni dohány élvezést fékezni birta ugyan — de azt kiirtani nem volt képes, sőt a tilalom folytán a dohányzási szenvedély még inkább nőtt, s e szenvedélyét a férfi világ titokban elégité ki.

IV. Amurat török császár mindazokat, kik dohányzáson kaptak, orrukon átszúrt pipával korbácsoltatta végig a városon. A kik pedig másodsor elfogattak e miatt azok a legkegyetlenebb halállal bünhődtek. — Csodálatos hogy épen Törökországban terjedt el leginkább a dohányzás — hol oly szigoruan tiltott. — De hiában! ilyen az emberi természet! mentől szigorubb van tilva valami s mentől nagyobb veszélyekkel jár annak élvezése: annál hevesebb vágy támad az ember keblében a tiltott fa gyümölcséből ehetni. De ez nem tartozik tárgyamhoz.

1643-ban Moszkvában egy „dohány-törvénysezék“ állított fel, mely a dohányzás miatt elfogottak felett ítélte. A büntetés következő volt: 1) a vétséghez mérve kisebb vagy nagyobb számú kancsuka csapás, 2) másodikban pedig halál. —

1635-ben Svajczban pénzbírságra, vagy fizetési kép telenség esetében börtönrre ítéltettek a dohányzók.

I. Jakab angol király — a kivégezett Stuart Mária fia — 1610 körül a dohány fontjára 7 schilling adót vetett (2 tallér és 10 ezüst garas). Jakab tudományos ember lévén, a dohányzás meggátolása végett egy értekezletet irt e czim alatt: „Counterblaste of Tobacco“ — mely azonban elhangzott kiáltó szöként a pusztában.

Magyarhonba való behozatalának idejét biztosan meg-

határozni nem lehet; hazai chronistáink tudtommal sehoh sem emlékeznek meg róla. Hihetőleg 1640—1650 körül tanulták el a törököktől. Tény azonban, hogy Apaffy Mihály idejében és udvarában már eléggé ösmeretes volt.

Jelenleg annyira elterjedt a dohány-termelés, hogy némely helyen, mint p. o. Amerikában is több gondot fordítanak rá, mint a gabonára. Amerika természet évenként 300 millió fontot, míg a föld összes évenkénti dohánytermelése mintegy 150—160 millió fontra rug. Magyarország és Erdély igen jó és aránylag igen sok dohányt természet; termel ugyanis 30 millió akó bor és 12 millió pozsonyi mérő buza mellett 50 millió font dohányt, — mely termés a kormány által monopolizálva évenként mintegy 10 millió o. é. frt. hasznot hajt annak.

Angliában — a hideg, ködös égalj alatt nem terem meg a dohány s mégis évenként 30 millió fontot fogyaszt, mely fontonkénti 3 tallér adóval vitetik be, miből az államnak évenkénti 90 millió tallér jövedelme van.

A dohány vegytani uton felbontatván alkatrészeire, kitünt, hogy abban ¹/₁₀₀ rész nicotin van, mi erős és gyors hatású mérég. E nicotin akkor fejlődik ki leginkább, ha a dohány valamely folyadékkal érintkezik, mint p. o. a szivarozásnál s a bagózásnál.

Itt persze csak kevés fejlődhetik ki, de ha a pipa nyakában összegyülni szokott barna nedvet a különben szívós életű kigyónak vagy tövises disznónak beadjuk: elvesznek tőle.

Linné, a híres botanicus a dohányt az atropák közé számítja (mint tudjuk Atropa egyike volt a görög mithologiabeli Furiáknak) s „lurida“ (mérgező) névvel ruházta fel. — Europa leghiresebb orvosai, mint p. o. Cooper, Taylor, Sir Astley, Weber, stb. megmutatták, mennyi különböző betegséget idéz elő a tulságos dohányzás, p. o. vakság, sükettség, kolika, gyuladások, elipsis, görcs, pillarángás, hányás, gyöngeség, szivdobogás és a többi.

Villám.

Brassó, 1872, april. 10.

Róka koma. Babesiu ur, az „Albina“ szerkesztője, a passivitas hőse, a brassai kiegyezés és az activismus kérelhetetlen gúnyolója, a minapában lenézett Szebenbe, minden valószínűség szerint azért, hogy szervezze a passivitást a a szerdahelyi pronunciamento alapján, s szerezzen többséget az általa képviselt politikának. Babesiu urra rossz napok járhattak Szebenben; kedve szerint való embert úgy látszik nem igen talált, mert visszamenvén Pestre, kijelentette lapjában, hogy az erdélyi románok választani fognak; a képviselőház apr. 5-iki ülésében olyan szépen mondta el, miszerint a románoknak életérdekükben fekszik a magyar birodalom és a magyar faj fennállása, hogy beillett volna brassai burte verdének.

Mikor ezelőtt egy évvel, aprilis 22-ikén a brassaiak megtartották a híres kiegyezést — Babesiu ur nagyon haragudott; a brassai románokat „burte verde“ zöld hasuaknak gúnyolta, a kik szerinte nem számíthatnak a politikában.

Azóta egy éven át minden piszokkal küzdött ellenök, úgy hogy még a „Gazetta“-B.-ja sem tudott tul tenni rajta; s most midőn látja, hogy a „burte verdék“ politikája elhódította a románságot országszerte, — ő is hirdeti annak helyességét.

A róka is azt mondta, mikor nem érte el a szép fürtököt, hogy savanyu a szőlő.

Burte verde! Babesiu ur!

Ghyczy K. a nemzetiségekről.

(A képv. ház april 3-iki ülésében tartott beszédéből.)

Azon érzékenységet, melylyel Mocsonyi és Román Sándor képviselők, azon képv. társaiknak nyilatkozatait fogadták, kik az általános szavazati jogra nézve nemzetiségi szempontból némely aggályokat nyilvánítottak, tökéletesen indokoltnak és megfoghatónak találnám, ha az általános szavazati jog megtagadása, a censussal megállapítása, valami sértést foglalna magában a nemzetiségek egyenjogúsága ellen. Ha mi azt kívánók, hogy legyen egy külön census a nem magyar ajku polgárok számára, és legyen külön census a más, nem magyarajku polgárok számára, ha azt akarnók, hogy különböző mértékkel mérjen a választói jog a különböző nemzetiségi polgároknak, ha ezt kívánók, akkor nagy igazságtalanságot kívánánk, súlyos politikai bünt követtünk el; de mi nem azt mondjuk; mi azt mondjuk: legyen census, de legyen egyenlő census a nemzetiségekre való tekintet nélkül az egész országban; ki mondhatja tehát azt, hogy ebben igazságtalanság rejlik a nemzetiségek iránt? ki mondhatja azt, hogy ez a nemzetiségek jogegyenlőségét sérti, épen úgy nem mint nem fogná megsérteni az, hogy ha az általános szavazati jog a haza minden polgárára, nemzetiségre való tekintet nélkül, kiterjesztnék. (Helyeslés.)

Tovább megy Mocsonyi Sándor képviselő ur és azt mondja: „Tehát bizalmatlanság a nem magyar ajku nemzetiségek iránt, oka az általános szavazati jog megtagadásának, mondja, hogy ő évek előtt megmondta, hogy ha a parlament azon erős meggyőződésből indul ki, hogy a nem magyar ajku nemzetiségek nagy zöménél Magyarország államiségének eszméje nincs meghonosítva, akkor a törvényhozás más uton nem haladhat, mint haladt eddig, ha Magyarország fennállását saját meggyőződése ellenére kockára tenni nem akarja. — Midőn Mocsonyi képv. ur ezen nagy fontosságú szavakat mondotta, úgy véltem, hogy beszédét ekképen fogja folytatni: minő badar beszédek ezek, merő ráfogás a mivel Magyarország nem magyar ajku nemzetiségei gyanúsítottak. A nem magyar ajku nemzetiségek zöménél megvan honosítva a magyar államiság eszméje, nem léteznek a nem magyar ajku nemzetiségek keblében oly irányzatok, melyek végtörekvésükben egy résztől Dél-Szlávia, másrésztől Dákó-Románia részére akarják igénybe venni Magyarország területét, s habár Román Sándor képviselő ur tegnap kijelentette is, hogy e haza nem a polgárok, hanem a nemzetiségek összességéből áll, mégsem léteznek oly irányzatok, melyek Magyarországból nemzetiségi szövetséget akarnának alakítani, melyben a benső összekötő kapocs azután a nemzetiségek versengése, vetélkedése, meghasonlása lenne, nem lehetséges, hogy a Lajthántuli egy nagy szláv faj fajrokonai közt, Szt. István birodalmában ezen birodalom belegységének, önálló államiságának megdöntésére szövetségeket nyerhetni, alaposan remélhesse; nem lehetséges, hogy az osztrák összbiradalmi eszmének, az országok föderatiója utján újonnan életbe léptetése, Magyarország nem magyar ajku nemzetiségei közt rokonszenvre találjon. Ha t. barátom mindezeket vagy ezekhez hasonlókat mondotta volna, akkor joga volna panaszt emelni azon nyilatkozatok ellen, melyek némely képviselők részéről nemzetiségi szempont-

ból tétettek, s mindezeket t. barátom egy nagyon rövid országgyűlési beszéd keretében elmondhatta volna. De t. barátom nem szólt ezekről, s hallgatott. Én nem mondom hogy hallgatása bizonyítéka annak, hogy léteznek az általános említett irányzatok, de annyit merek állítani, hogy hallgatása senkit e házban meg nem nyugtatott.

Román Sándor t. képviselő ur világosabban szólott. Ő miután koreken kimondotta, hogy a nemzetiségi képviselők nem elvrokonságból ülnek itt e helyen közöttünk, hanem kényszer helyzetből, mert sem a kormány sem a többség nem nyitott számukra helyet, melyen becsülettel megállhatnának, kimondotta azután, — ha szavait jól fogtam fel, — hogy a nem magyar ajku nemzetiségek tagjainak keblében a hazaszeretet nem lángol. Okát is adta, hogy miért nem lángol a hazaszeretet keblében: azért mert a nemzetiségek a nem magyar ajku nemzetiségek nem jogokban, hanem csak terhekben egyenlők a magyar nemzetiségű polgárokkal, s mert a nem magyar ajku nemzetiségektől a jog megtagadtatik. Bocsásson meg a t. képv. ur, ha azt mondom, hogy ő maga sem hiszi mit mondott, mert ha lehet valamit bizonyossággal állítani, azt bizonyossággal lehet állítani, hogy nincs egy állam polgári jog, melyet a magyar ajku nemzetiség valamely tagja élvez, melyet hasonlóképen ne élvezne a nem magyar ajku nemzetiségeknek bár mely tagja is, (általános élénk helyeslés) minden állami jogban, mely a magyar ajku polgároknak az állam által megadatott, egyaránt részesülnek abban a honnak többi polgárai is (Helyeslés. Igaz! Ugy van!) s ha Román képviselő urnak panasza alkalmat a netalán hivatalos nyelvnek használata szolgáltatott, — akkor kérem őt, hogy méltóztaték figyelembe venni, hogy e kérdés nem csupán nemzetiségi szempontból, hanem az ország politikai és közigazgatási kormányzása lehetőségének szempontjából, és mivel kormány nélkül egy nemzet, egy ország sem állhat fenn, Magyarország fennállásának szempontjából is bírálendő meg, és nem hiszem, hogy állithassa valaki, hogy lehetséges legyen Magyarországon hét nyelven kormányozni (Általános helyeslés.) Messzo vezetne, ha ez eszméket tovább elemezni akarnám (Halljuk!) én csak azokra akarok ez alkalommal szoritkozni, a mi a tárgy keretébe tartozik, és Román Sándor ur nyilatkozata csak azt jegyzem meg, hogy bármi oka legyen, az helyes vagy nem helyes, mely azon hangulatot előidézte a nem magyar ajku nemzetiségek körében, melyet a t. képviselő ur emliteni méltóztatott, annyi mindenesetre bizonyos, hogy ő e hangulat létezését constatalta, (Ugy van!) azt mint tény állította elő és ez által részben legalább igazolta azon képviselő urak aggályait, kik nemzetiségi szempontból szólaltak fel, igazolta azon aggályokat melyeket megtámadott.

Végezetre t. ház! Mocsonyi képviselő társam beszédének végére térek, és végére fogok érni ezzel azoknak is, a miket mondani kívántam. (Halljuk!) Azt mondja a t. képviselő ur: „Csak egy politika helyes, a jog politikája, az emberi tévelygések labirintusából kivezető ariadnei fonal a jog erköze, a jog eszméje; a jog eszméje változik ugyan a korszakok szerint, egyben igazságtalanságnak tartatik, a mi a másikban igazság volt; de van a jog eszméjének örök jelvonása, a jogegyenlőség, s ez indokolja az általános szavazati jogot.“

Különös, hogy biztos ariadnei fonal gyanánt állittatik fel egy oly eszme, melynek tartalma korszakok szerint változik; egyszer igazságos, egyszer igazságtalanságot jelent; de ettől eltekintve részéről is elfogadom azt, hogy a legjobb politika az, mely céljául az igazságnak, a jognak érvényesítését tűzte ki, elismerem azon állítás helyességét, s hogy a jogegyenlőség elve, jelleme a jog eszméjének; de mindamellett azon politikát, melyet Mocsonyi Sándor képviselő társam ajánl, a jogegyenlőségnek azon értelmezését, melynél fogva az általános szavazati jogot behozandónak véli, részéről nem fogadom el, egyáltalában pedig feltétlenül kibékítők, megnyugtató, egyetértést eredményező politikának nem tartom.

Elevenen emlékszem t. ház, hogy midőn 1848. a pozsonyi országgyűlésen a választói jognak szélesebb körre kiterjesztése, a képviselőknek népképviselő alapjani választása elhatározott, aggályok merültek fel az iránt, hogy ez intézkedések nemzetiségi küzdelmeket támaszthatnak és több nagy tekintélyű államférfiu ez aggályok ellenében akkoron azon véleményét nyilvánította, hogy számítani lehet, számítani kell a népek haladottságára, hogy kimondása az egyenlőségnek jogban és teherben nemzetiségi különbség nélkül, megszüntetése azon százados igazságtalanságnak, melyet az arisztokratia az ország többi osztályai ellen elkövetett, az elismerés éretét fogja fölébrenszteni polgártársaink szívében, és az érzet általános kibékülést, megnyugvást, szívélyes egyetértést fog eredményezni.

Igazuk is volt, ezt az isteni gondviselés iránti hálával ismerem el, az említett államférfiaknak polgártársaink nagy részére nézve. Egy részben mégis tetemesen csalódtak. Mert lehet, hogy külső izgatás folytán, de utóvégre

ez az eredményre különbséget nem tesz, a 48. évi törvényekkel együtt megkezdődtek és pedig az ország épen déli részeiben a nemzetiségi küzdelmek oly mérvben, mint e hazában az előtt soha tapasztalhatóak nem voltak, és a centralisatio, az absolutismus, az osztrák birodalmi eszme barátai s némely hazai nemzetiségek, Lajthántuli rokonaiknak önző fondorlatai és cselszövényei folytán nagyra növelve, a hazát csaknem a végveszély örvényének szélére sodorták.

Én t. ház! hiszem és meg vagyok győződve, hogy a nemzetiség kérdés meg fog oldatni, minden illetők megnyugtatóásával a hazában, mind azon akadályok daczára, melyeket e kérdés megoldásának, a nemzetiségek ez idő szerinti némely vezetői elébe gördítenek. Hiszem ezt azért, mert teljesen meg vagyok győződve a nem magyar ajku nemzetiségek nagy zömének természetes, ép, józan eszéről belátásáról, s meg vagyok győződve a magyar törvényhozás igazság szeretetéről és bölcsességéről, s azért hiszem és vallom, hogy a törvényhozás e téren meg fog tenni mindent, mi lehetséges, de viszont, a törvényhozástól nem fog követeltem az, mi Magyarország államiségének megdöntése nélkül meg nem adathatván, a lehetlenségek sorába tartozik. (Általános helyeslés.) Tökéletesen meg vagyok győződve továbbá Mocsonyi t. barátom tiszta szándékáról s éles belátásáról, tudom azt is, hogy a nemzetiségi körökben nagyobb jártassággal bír, mint én. De azért még is kérdéses előttem, hogy vajjon logikáját mint Kossuth Lajos hajdan mondani szokta, nem fogja-e kinevetni az élet, s elméletét a következés igazolni fogja-e?

Kétséges előttem, hogy ha azon irányzatok szövívőinek vezérlete alatt, melyeket említettem nemzetünk milliói s épen azok, melyek vagyoni és miveltségi állásuknál fogva az elámitás veszélyeinek leginkább ki vannak téve lépnek a szavazati urnákhoz, vajjon akkor az általános szavazati jog nem fogna-e fegyverül felhasználhatni Szt. István birodalma benső egységének, önálló államiságának megrontására. E pillanatban főképp, midőn a Lajthán tül részeker a nemzetiségi küzdelem a legnagyobb szenvedélylyel folytatatik, s fenyegetve vagyunk azzal, hogy annak hullámai át fognak csapni hazánk területére is. Lehet, hogy hibás véleményben vagyok, de én részéről nem érzek magamban bátorságot arra, (Halljuk!) hogy ismeretlen tényezők előre ki nem számítható működésének, hazánk sorsát mint egy prédául dobván oda, kockára tegyem ki, s azért Csernátony Lajos barátom módosítványát elfogadván, Madarász József t. képv. társam indítványát el nem fogadom. (Élénk éljenzés a középbal és jobbfelől).

Magyar képviselőház.

April 4-ikén.

Jókai Mór: nem fogadhatja el az általános szavazati jogot, tagadván magát az elvet, tagadván azt, hogy van általános választási jog a világon. — Az általános szavazati jog nem alapul a természeti jogon, mert a természeti jogban annak semmi nyoma sincs, hogy a nők és a husz éven aluliak a szavazati jogból kizárassanak. — A kik a magyarországi eselédrendszert és gazdasági állapotainkat ismerik, tudni fogják, minő veszedelem fogna abból támadni egész középosztályunkra, ha az összes családostályunknak megadatnék a szavazati jog.

A republikáról megjegyzi, hogy majd akkor, ha nálunk is annyira lesz tisztelve a munka, mint Amerikában, ha a legzevilisáltab nemzetek lemondanak azon undok fajgyűlöletről, mely őket egymás ellen fegyverben tartja, ha a puskából ásót, ekét fognak készíteni, ha a római főpap kezét fogva a konstantinápolyi főimámmal, a szent-pétervári archimandritával a kanterburgi érsekkel ligát kötnek a népek lelkiismeretének felszabadítására, majd midőn támad egy nagy financier, ki Európa összes államadosságait comassálja, azokat repartálja és a törlesztésre módot nyújt, midőn Anglia a pénzpiacozon gyakorolt hatalmát megosztja a többi népekkel, midőn Oroszország és Törökország a népszabadságnak és a civilizationak bástyáivá fognak lenni, és midőn a munka és tükepénz közötti kérdés meg lesz oldva: akkor lesz itt ideje az európai köztársaságnak. Szóló azonban ily messze idők számára nem akar építeni. A köztársasági alkottmány csak forma és nem cél és ha szóló nem Magyarország állami létét, hanem a köztársaságot tartaná főczélnek, kimenne Amerikába, hol ingyen megkaphatná. Ha Magyarország Amerikába menne magának mintaképet keresni, találna ugyan ilyet, de nem az Egyesült-Államokban, hanem Mexicóban. Adjon hálát Magyarországot istenének, hogy van oly dynastiája, melynek érdekei az övével azonosok, és törekedjék azon, hogy ezen érdekeket magának megnyerni és fönntartani képes legyen.

Azt tartja, hogy az általános szavazati jog nem republikára, hanem a reichsrathba vezetne bennünket, Schmerlingnek ilyen kísérlete ő felsőgo jóakarátán hajótörést szenvedett. Nem kíván egyebet, minthogy Magyarország sze-

resse magát annyira, mint a mennyire királya szerette. Pártolja Csernátont.

Ápril 5-ikén tartott ülés kérvények bemutatásával kezdődött. A napirend feletti vitát Simonyi Ernő kezdte meg s az általános szavazás mellett igen eszmedúsan beszélt; továbbá a miniszterelnök husvételőtti beszédét czáfolgató.

Babes Vincze: Reflectál Román, Tancsics és Jókai képviselők beszédeire. Azonban a két utóbbiról csak egy két szót mond, mert szerinte Tancsicsból mindig a szenvedély szól.

Románt kárhoztatja, hogy a román képviselők nevében beszélt, mielőtt őt a nagyrománt értesítette volna arról, hogy mit akar mondani; arra, hogy a román képviselők nevében szóljon felhatalmazva nem volt.

V i d é k.

Kézdi-Vásárhely, 1872. ápril 7.

A „Nemere“ m. hó 28-iki számában jelzett műkedvelői s jótékony czélu hangverseny tegnap este mintegy 200 személyből áll e közönség előtt szép csinosan folyt le, — 8 órától 10 óráig. Valóban meglepően kedves jelenség volt a szép három zongorázó leány — három kedves grácia! u. m. a megnyerően nyájas és kellemes arczu Szentiványi Gizella, mellette a szende komoly Zathureczki Berta — mindkettő uszályos fehér mollruhában, rózsaszín szalaggal díszítve, és végre junoi alakjával Pócsa Flóra, piros selyem ruhában fehér tuniquel.

Zene művészt nem léven, ítéletet nem hozhatok; — de hisz a három grácia nem művészi babérrért, fizetésért, fitogtatásból játszott, hanem jószívök sugallatából a czél iránt, t. i. a polgári zenekar megalapítására, vagyis hangszerrel kifizetésére a város érdekében.

Különbén Pócsa F. „Dars des Sylphides“-je, Szentiványi G. „Repülj feském“-je, Zathureczky B. „L'Orgie Bachanale“-ja, Cseh Győző „Vörösmarthy emlék csárdása“ s végre a karmester Liszt „Magyar Rapsodie“-ja, ugy Bányainé hangdallama „Ördög Robert“-ből, sok tapsot, szép virágcsokrokat nyertek jutalmul, szép kezektől és forró szívektől!

Tíz óra után mintegy másfélórát táncoltunk. — A tánczoló és nézők közül ki kell emelnem az elegans öltözékű kedves Kinizsinét, lilla színű selyem ruhájával, Gyárfás Benczinét, a nyájas és szép kisarczu nőt alpaca ruhában, a szép Csorvánét elegans selyem szürke öltözékben, fekete bársony és fekete csipkével díszítve, Benedek főhadnagyét, a kedvelt és szép Matildot, fekete selyem ruhában, a nemes vonásokkal bíró szép Friedsammm Corneliát, lilla szín ruhában büszke királyné ő, ki azonban kegyteljesen mosoly rabszolgáira.

Szép tánczosnő volt a három műkedvelő kisasszony, Kőnczei Miklósne bordeaux szín öltönyben, fehér molltuniquel, és elválhatlan barátinője Szacsvainé fekete selyem ruhában, Zachariás Vilma rózsaszín selyem tunicában, szép magas növésével kedves jelenség volt, valamint P. B., P. A., S. A. és P. M. kisasszonyok.

Román lapszemle.

Babesiu, az erdélyi románokat arra szólítja fel, hogy az aktivitás terére lépjenek.

Babesiu elbeszéli, hogy több napig N.-Szebenben mulatván — nem sikerült ugyan neki a vidék értelmiségének egy értekezletre egybegyűjtése, de egyenként találkozott és értekezett ezen értelmiség legkitünőbb tagjaival s mit ebből tanult, ezt a következőkben adja elő:

Activ, passiv, vagy egyik párthoz sem tartozó tekintélyek az az: független gondolkozásu románok közt — nincs semmi lényeges nézetkülönbség arra nézve, hogy az erdélyi román nemzet jogait s ezek közt az ország autonómiáját — nagyobb erélylyel szükség védelmezni. A nézet eltérés inkább csak személyek s az ezek felőli véleménykülönbségben rejlik. A passivisták elismerik, hogy eddigi maguktartásával kevés eredményre számíthatnak; az activisták is megvannak győződve, hogy kevés leendő nyelremény, ha az elnyomó kormányval tartó s mindig „igen“-nel szavazó képviselőket választanak.

Babesiu tehát ezennel lemond a passivitásról s hajlandó a pesti országgyűlésre erdélyi román követeket küldeni, — csakhogy: nem Deák, vagy kormánypártiakat, hanem független — azaz ellenzéki képviselőket! Isten kegyelméből Erdélyben román értelmiség — szépepecskén van, meg kell hát valóítani ezen 10—15 képviselőt, kik fenntartás mellett Pestre jöve, reklamálják az erdélyi román nemzet jogait.

Miután tapasztalás szerint a magyar egykönnyen nem enged, — az eddigi renyhe eljárás pedig semmi eredményt föl nem mutathat: a passivistáknak nincs többé okuk a

visszatartásra, mely módhoz különben is — csak kényszerűség s biztosítékok hiányában folyamodtak.

Politikai szemle.

A külpolitika terén szélszél uralkodik.

Franciaországban a politikai kérdések legnagyobbját — ma azon találgatás képezi, mely Thiers beszédének főleg azon részével foglalkozik, a hol Thiers a külpolitikát érinti, és a hol ezt mondja: Franciaország nem áll elszigetelve és szövetségesek nélkül Európában. Beszéli, hogy ezen utóbbi meggyőződését Thiers egy értekezletből merítette, mely a mult hetekben közte és az orosz követ közt történt. Hogy az illető lapok honnan kapták a hirt nem tudjuk, de úgy látszik, hogy a francia nemzet saugunismusa ismét oly álmokban ringatózik, melyekből talán ép oly kellemetlenül fog fölocsudni mint 1870 ben, midőn szintén a szövetségek reményével rohant a háboruba.

A német birodalmi gyűlés harmadik ülészaka hétfőn vette kezdetét, s nem Vilmos császár, hanem Bismarck herceg által nyitott meg, miután a császár még mindig betegeskedik. Az ülészak mintegy nyolcz-tíz héttig tartand. Az eléje terjesztendő tárgyak közül a következőket kell kiemelni: a birodalmi tisztviselőkről szóló javaslatot, a katonai bíraskodásról szóló nagy javaslatot, s végül a sajtótörvényjavaslatot, melynek benyújtására a kormány csak legutóbb határozta el magát, miután az egyes kormányok észrevételei a kidolgozott javaslatra csak márcz. végén érkeztek Berlinbe.

Spanyolországban a képviselőválasztások befejeztettek. A fővárosban az ellenzék győzött, míg a vidéken az eredmény a kormánypártra nézve kedvező. A cortes 400 tagja közül valószínűleg 250—270 kormány párti s 130—150 ellenzéki lesz. A kormány roppant erőködése ellenében ez még mindig elég siker.

Az angol kormány végre is meggyőződött azon adatok valóságáról, hogy a francia kormány az egyszerű száműzésre ítelt commune embereit a legnagyobb nyomorban az angol partra szállítja. Lyons ez iránt kérdést intézett a francia kormányhoz s a köztársaság elnökétől azt a feleletet nyerte, hogy ezután az elítéltek nem fognak a fenntartásukra szükséges eszközök nélkül Angliába küldetni.

V e g y e s.

(A horvát országgyűlés) király ő felségének Vakanovics báni helyetteséhez intézett következő legmagasabb kéziratával ez év június 15-ikére hivatik össze.

Mi első Ferencz József, isten kegyelméből ausztriai császár, Csehország királya és Magyar-Horvát-Szlavon-és Dalmatországainak apostoli királya, tekintetes és nagyságos Vakanovics Antalnak, Horvát-, Szlavon- és Dalmátországaik báni helyettesének, őszintén kedvelt hívünknek. Kedvelt hívünk!

Midőn önnek előterjesztését Horvát-, Szlavon-, és Dalmátországaik országgyűlésének 1872. évi június 15-ére Zágráb országos fővárosba leendő összehívására iránt jóváhagynók, fölhatalmazzuk önt, hogy az új választások tekintetében a szükséges intézkedéseket a törvény értelmében ideje korán megtegye.

Kihez egyebiránt császári és királyi kegyünkkel és kegyelmünkkel hajlandók maradunk.

Kelt Budán, az 1872. év marc. 29-ikén. (P. H.)

Ferencz József s. k

Gr. Pejachevich Péter s. k

(Az országgyűlés befejezésének) napját a lapok mindegyre találgatják. Az egyik ápril 15-ike, a másik 21-ikére teszi. A mint értesültünk azonban a befejezés napja még nincs megállapítva, de valószínű, hogy az országgyűlés befejezése a mandatum tartamának lejártától csak néhány nap fogja elválasztani.

(A képviselői választások.) A „P. N.“ értesülése szerint a törvényhatóságok a választási központi bizottmányok alakítására még e hó végnapjaiban fogják megtartani a közgyűléseket. Az orsz. képviselő választások az aratás előtt mennek végbe; az új országgyűlés júliusra fog egybehivatni.

(Az alvidéken uralkodó inség enyhítésére) a belügyminiszter már megtette a lehető intézkedéseket. Temes és Torontálmegyéknek egyenként 40,000 forintnyi (5% — és hat évre fizetendő) kölcsönt bocsátott rendelkezésükre. Ezenkívül segélyképen Torontálmegyének 6000 frtot, Máramarosnak 1000 frtot; Dobokamegyének is jelentékeny összeget adott.

(Okos gazdálkodás.) Az egrí káptalan csak a napokban bocsátá haszonbérbe egyik legszebb birtokát, mely csak 40,000 holdacska foglal magában. Hogy haszonbérbe adja, ám lássa, ez az ő dolga; de hogy kinek, arra egy kis figyelmet a káptalannak nem ártott volna fordítani. A kicsinke birtok — miből igazánrendkívüli csoda

ha élhetnek — egy külföldi consortiumnak adatott át. Ezzel természetesen ki is szakították ama kicsiny területet a haza földjéből. A példa tetszik, s az esztergomi káptalan is összes birtokát külföldi consortiumoknak szándékozik kiadni. Ennél kormányunk helyesebben gazdálkodik, mert midőn az állam és közalapítvány javakat bérbe bocsátá, igen helyesen nemzetgazdasági okokból a nagyobb birtokokat részletezte, hogy azon középosztályoknak nyisson tért a megélhetésre, melynek hiányát államéletünk oly érezhetőleg sanyli.

(Tisza Lajos közlekedési miniszter) lemondását az „Ellenőr“ mint határozott ténnyt említi.

(Czáfolat.) Lapunk 24-ikszámában egy kis adoma jelent meg, mely a sorozás alkalmával itt a városon szájról szájra járt; mely szerint Grusz miniszterbiztos egy apa részéről mentegetési czélből átadott 500 frtot a miniszteriumhoz felküldött volna.

Nem tartottuk szükségesnek burocratikus nyomozást indítani, hogy mennyiben igaz e hír; hanem mint jellemzőt és Grusz urra nézve mindenesetre disszertest fölemlítettük. —

Most a honvédelmi miniszteriumtól azon értesítést vesszük, hogy említett hírek semmi alapja sincs. Szolgál tudomásul.

(A fenntebbivel kapcsolatban) eszünkbe jut megkérdezni a miniszteriumtól, hogy vajon Grusz ur biztoskodásának megvan-e a kellő eredménye; mert tudunkkal több több százra megy most is azon katona kötelezettek száma, a kik még mindig nem állottak elő. Szeretnénk erre is kapni egy kis feleletet.

(Honvédzászlóanya.) Az itteni honvédzászlóalj tisztjei gr. Nemes Jánosné Hidvegről kérték föl zászlóanyául; mit a nemes grófné készséggel elfogadott. Valahára tehát itt is szentelünk honvédzászlót.

(Értesítés.) A m. k. kereskedelmi miniszterium idei márczius hó 21-én, 7-ik szám alatt kibocsátott rendelete, megrendelte a m. k. postahivataloknak, hogy jövőre nézt csak is nyomtatott, vagy lithographirozott szállítóleveleket fogadjanak el. Mindazon szállítólevelek, melyek nem a postahivatalokból vétetnek 5 kr. bélyeggel ellátva, vagy pedig nem a fenni módon vannak nyomtatott és litographirozott iverre kiállítva, hanem egyszerű kéziratok: visszautasítandók.

(A trónbeszéd,) melylyel az országgyűlés be fog fejeztetni, a minisztertanácsok által főbb pontjaiban már megállapított.

(Az országgyűlés bezárása) e hó 16-ikán fog megtörténni biztos hírek szerint. A törvényhatóságok közelebbre felhivatnak, hogy ápril 22-ikén tartsák meg a közgyűléseket a választási központi bizottmány alakítására. —

(A szerb conferencia.) Az újvidéki „Zasztava“ tudatja az illetőkkel, hogy a folyó hó 14-dik napjára Becskerekre összehívott nagy conferencia nem fog azon a napon megtartani, hanem a románoknak, legkivált pedig az országgyűlési román követeknek határozott kívánatára, kik szintén részt akarnak venni, de az országgyűlés berekesztésénél is jelen kívánnak lenni, az értekezlet a szerb virágvasárnapra (április 22-dik napjára) halasztatik.

(Estván) ezredes bünpere, ki Miksa császár halála után Bécsbe adósság csinálással és csalással töltötte idejét, közelebb kezdődött tárgyalatni Bécsben. A kalandor neve csak álnév s a család Heinrich Péternek hívják és Bécsben született. Bebarangolván Ámériát, Mexikót Miksa császár halála után haza jött s annak örve alatt, hogy az elveszett császár jó ismerőse volt és adósa maradt, 100,000 frtnál többet sikerült a hitelezőktől kicsikarnia, míg végre lépre került. Nevét a magyar Estvántól kölcsönözte, ki az északamerikai háboruban, mint ezredes harczolt s annak mozzanatairól hadtani művet is írt.

(Az Eötvös szobor) javára a legutóbbi kimutatás szerint 27,471 frt. 13 kr. o. é. és 576 frt. 46 kr. vegyes pénzérték gyűlt be.

(A francia hadsereg) jelenleg áll 106 gyalog sorozredből, s egy egy ezredben van 4 zászlóalj; 20 ideiglenes gyalog, 4 zuáv, 1 idegen, s 4 turco-ezredből; a gyalog haderőhöz számítandó még 30 könnyű-vadász zászlóalj, zászlóaljankint 8 századdal. A lovaság áll 56 ezredből, melyből 12 vértés, 20 draganyos, 14 chasseur, s 10 huszár ezred. végre 4 afrikai chasseur és spahi ezred. A tüzérség 20 ezredből áll 30 vár, 240 tábori és 45 repülő üteggel, 1 ezred hidász stb.-ből. Főlemlithetők még: a párisi republikánus gárda 2 zászlóaljjal, a 28 legióból álló zsandárcsapat, s a 2 ezredből álló genie-csapat. A francia sereg tehát e pillanatban 462,000 emberből áll, s ugyancsak ezen szám vétetett föl az idej költségvetésbe 548 milliónyi előirányzat mellett. A francia kormány azonban, mely a hadügy körül legnagyobb buzgalmat fejt ki, még 319 milliót kíván hadi czelokra fordíttatni, mely összeg azonban öt évre osztatván fel, évenként nyolczvan millió fordíttatnék leginkább az elpusztult anyagszerek pótlására. —

(A Kossuthhoz indítandó esch-horvát küldöttség) alakítása a „P. N.“-nak egy zágrábi távirata szerint, eddig csakis azért maradt abban, mert Mazuranicz az intéző pártok vezérével nem tudott egyességre jutni. —

(Arviz) M.-Vásárhelyt. Egy közelebbi éjen a beállott szapora esőzések folytán a város mellett elfolyó Maros váratlanul megnőtt s a medréből rögtönösen kiemelkedő ár feltartóztatlanul rohant be a városba, úgy hogy éjjelkor Szentkirály- és Rózsautczák közepéig víz alá került, s az álmaikból vészes hullámok zajlása által felriasztott lakóskól alig bírtak a szobákba beomló jéghideg és zavaros víz elől bútorokra vagy a padlásra menekülni. Éjjelután a jajveszékélés átalánossá lett, de lassanként a mentés is kezdetét vette s a vízrohamok útjában eső vagy a hullámok által keményebben ostromolt házak lakói menekülni igyekeztek. Pár óra múlva a vészharangok is megkondultak, hogy a közművetet még átalánosabbá tegyék. A romboló elem a Maros középső ágán levő nagygáttal összeköttetésben álló magas töltést a fékét vesztett folyam átszakította, s az ár nagy része a hidak közti téren tört magának utat, s ennek folytán a városban néhány óráig romboló ár visszazált medrébe. A vész helyére sietők szemei előtt másnap föltáruuló látvány borzalmas volt: az utcákat vastag iszap és sár borította; a Maros színén számosabb található gyengébb faházak oldalai lehullottak, kidőltek, a kertekben és az udvarokon szabadon állott könnyebb tárgyakat a víz elseperte, az átázott falakból mindenünnen szivárgott ki a felszivott víz, az alacsonyabb házak pedig vízzel teltek meg, a pinczékben beállott forradalomról nem is szólva. (Sz. H.)

(Ivánka Imre baloldali képviselő) azon kósza hírrel szemben, mintha ő Deák Ferenczel ellen föllépnék, a következő nyilatkozatot tette:

„Figyelmeztetve lévén, hogy nevem a Pest-belvárosi baloldali bizottságban szerepel, anélkül, hogy e tekintetben közreműködésemet nyilvánítottam, vagy az illető gyűlés határozataiban részt vettem volna, kénytelenítetem kijelenteni, hogy a meunyre tisztelve érzem magamat az által, hogy a balközép országos gyűlése Pestmegye és a Jász-Kunság bizottmányának tagjai közzé beválasztott és ott állásomat elfoglalni kötelességemnek is ösmerem, épen oly kevésse fogadhatom el e megbizást a Pest belvárosi választó kerületben.

Vannak férfiak, kik irányában ellenjelöltet felállítani, bármely párt részéről, helytelennek látom, mert jelenlétiük az országgyűlésen országos szükség; mert kell, hogy az ellenvéleményük is tisztelettel vonuljanak előttük a hát térbe. Ilyenek: Ghyecy Kálmán, Deák Ferencz, Tisza Kálmán, Vukovits Sebő, Simonyi Ernő, Csengery Antal és többen. —

Ez lévén meggyőződésöm ezt kimondani kötelességem.“
Ivánka Imre.

Csernátony Lajos ezen nyilatkozata egyebek közt azt jegyzi meg, hogy:

„Nem az a kérdés, hogy Deák becsületes tudományos, hazafias, nagyszerű és jó szándoku magyar ember-e? — mert ez nem kérdés, hanem átalános meggyőződés — a kérdés csak az, hogy a politika, melyet inaugurált és vezérelt s követ most — bárha akaratlanul is és szenvedőlegesen — jogfosztó és veszélyterhes következményében is: a mi politikánk-e vagy sem?“

(Babes Vince) a képviselőház april 5-iki ülésén nemzetéről — a magyarokkal szemben ekként nyilatkozik: —

„Én nem egyszer voltam szerencsés kijelenteni, hogy önök nem képesek az átalános haza és a nép ellen valami sérelmet elkövetni, a nélkül, hogy az bennünket ne sujtana, és viszont lehetetlen, hogy önök, vagy a kormány, vagy akárki ellenünk valami rosszat, valami sujtót

intézzzen anélkül, hogy a hazát ne érje. Megvan bennünk a történeti solidaritás, melyet elválaszthatlanak mondott Mocsanyi Sándor, és mely lehetetlenné teszi azt, hogy főleg a két faj egymás nélkül élhessen. Én bátor voltam ezt elmondani mikor a kormány által a francia háboru kérdése irányában követelt politikáról volt szó. Én elmondottam, hogy épen mivel nemzetiséget oly annyira szeretem, azért nem tűrhetem, hogy Magyarországnak valami baja történjék, mert én tudom, hogy ha a magyarság eldől első sorban mi kerülünk utána, és hogy a román nép a magyar nélkül nem állhat meg. Én ezt meggyőződésből nyilvánítottam ez nem meunde monda, de valóságban alapuló nyilatkozat és ismételve mondom, ne gondolja valaki, hogy a magyarságnak szolgálatot tesz, midőn a nemzetiségeket sujtja: nem az egész hazát sujtja.“

(Méltánosság.) Csengery Antalt küldöttségileg kérték fel, hogy a nagy kanizsai kerület képviselő jelöltségét vállalná el. Az ellenzék Csengery Antallal szemben nem fog jelöltet felállítani, ugyanezt fogja tenni — a jobboldal Ghyecy Kálmánal szemben, ha eddigi kerülete képviselő jelöltségét elvállalja. Nem úgy a pesti belvárosban; ott Deák Ferenczel szemben Heckenast Gusztávot, Ivánka Imrét és Simonyi Antal fényképészt emlegetik.

(Morsé, a távirat felállalója meghalt.) Nevét az egész világ ismeri, s a földet körülfutó sodrony maradó emléket biztosított számára. Morsé, ki apr. 3-án hunyt el, 1791. apr. 27-én született Charlestownban Massachusets államban, festői pályára szánta magát s e czéla 1811-ben Angliába jött. Aztán visszatért Amerikába és természettudományokkal foglalkozott, 1829-ben azonban megint visszatért Európába, hol három évig tartózkodott. Ez időben találta fel a táviratát. Egy vegyészszel a villanyosságról folytatott beszélgetése vitte rá. Esméjét azonban csak 1835-ben valósítja meg, s az első táviró készletet a new-yorki egyetemnek adta át. A találmány gyors elterjedésével neve is világhírűvé lett. Éltének utolsó éveit mint tanár töltötte.

Magyar színház Brassóban.

Albina di Rhona kisasszony, a londoni színháznak egyik ballerínája, szombaton este városunk színpadán mutatta be magát. Ez esti előadás mint „quodlibet“ igen érdekes volt. Magyar színészeink „Port a szemébe“ című francia vígjátékkal kezdték meg az előadást. Ezt követte „Egy csók egy pofért“ című román darab — Albina di Rhona kisasszony közreműködésével. Az utóbbi darab szövege román és francia. A férfi szerep román, a nő — mint francia pornő — francia nyelven.

Tebát ily gazdag estélyben részesültünk szombaton: magyar, — román, — francia előadás, spanyol és többnemű bállete táncz. A soknemű előadás bírálatát elhagyjuk, mert azt a közönség szünni nem akaró tapsaiban leghivebben kifejezve találtuk.

Toldy és Toldyné, — a társulat által sokat dicsért fiatal pár — kiknek jövőjéhez mi is szép reményeket kötünk — vásárnap este mutatták be magukat nagy számú közönség előtt — mint ujonnan szerződött tagok: Szigligeti „Czigány“ában.

Toldynének föllépése Rózi szerepében olmondhatjuk, hogy egészen sikerült. Igaz ugyan, hogy bevégzett művésznőnek nem tekinthető, és a tér melyet betölteni hivatva van — még sok kívánni valót hagy fenn: de rokonszenves szép hangja, tiszta magyar szavalási módora bátorit, hogy őt a jó akarat biztató szavával kísérjük.

Első fölléptét részletezni nem kívánjuk, daczára, hogy az egészben színházunk látogatóit nem csak kielégítette,

de kellemesen meglepte; nem részletezzük azért, mert nem czélunk kákkán is csomot keresni.

Toldy első fellépéséről bajos jót is, rosszat is mondani. Értelmes színésznek látszik, tiz is volna benne, de úgy látszik hangja nincs hozzá, különösen ha énekelni kell. Első szereplését szigoruan nem bíráljuk, mert nem czélunk az igyekező fiatal tehetséget első bemutatásakor a hiányok kirívó előtérbe állításával elszomoritanunk. Anynyit azonban most is megjegyezhetünk hogy leszámítva a tulzásba vitt részleteket, föllépését sikerültnek mondhatjuk. A tulzás különösen kiritt az egyik ének darabban. Itt úgy látszott, hogy a hang melyet használt, kiköleszözt volt. Értelmes csengő beszédéből ítélve, hangjának szébbnek kell lennie. De e hiány jelenben beszámítható nála miután azt — tudunk szerint — külső körülmény okozta.

Libera, a czimszerepet nagyban betöltötte. Hinnünk kell, hogy épen azon sikerült helyek, melyek a közönséget gyakori meglegedés kifejezésére indították — ragadták Liberát néhol természetellenes és mesterkólt mozdulatokra. A hang mindvégig kielégítette a kényesebb igényeket is, de a mozdulatok nem.

Tóth a közmelegedésnek annyival nagyobb nemével találkozott jelenben, hogy a társulat tagjai között — úgy tetszik nekünk — mint egyedüli zeneérzékkel bíró mutatta be magát.

Nagyné, erőteljes tiszta csengő hangjával, a nyelv-pór menyecskét Rebeka szerepében hiven adta.

Radó, Márton gazda szerepében semmi kívánni valót nem hagyott fenn.

Jáni megjelenésében volt méltóság, és a zavarokat tisztázó jeleneteit igen csinos plastikával vitte keresztül.

A társulat énekkarát ez alkalommal hallottuk először. Erre nézve a leghatározottabban kimondhatjuk, hogy az igen sok kívánni valót hagy fenn.

Kedden, Dobsa Lajos „Hunyadi László“-ja nagy számú közönséget vonzott a színházba. A közönség e darab előadását elismeréssel, mondhatni kiüntetéssel fogadta.

Toldynak mostani megjelenéséről és korrekt játékaról, nem lehet egyebet szólni, mint azt, hogy ha nem is egészben, de jó részben művészt láttunk, hallottunk. —

Utánna Mártonné volt a koszoru, ki bájoló Ronow Agnes vala, bár kissé néhol hideg volt.

Toldyné, Gara Mária, felfogásával meglepett, játékaival elragadott.

Tóth, a czimszerepet közmelegedéssel tölté bé. Szereplése naponta erősíti állításunkat, a mit először róla kimondottunk.

Ezen négy személyő volt ez est, a többi szereplők között magasan kiemelkedve; azonban mindnyájan a meglegedésnek bizonyos nemével találkoztak. Kifogásunk csak Radó, Szilágyi Mihály ellen lehetett. Hangjával, ügyetlen mozdulataival ijesztett. Ugy tetszik nekünk, hogy a népszínműben és vígjátékban a mily ügyesen tud alakítani: drámában ép oly kevésse, sőt drámai játékaról nála még csak szó sem lehet.

A zenekarról elismeréssel kell megemlékeznünk, mely e darab szövegével igen szépen összhangzó darabokat játszott minden szünet alatt.

Szombaton „Brankovics György“ történeti dráma, vasárnap a „Csikos“ énekes népszínmű kerül színre.

Nemerécske.

Bécsi tőzsde és pénzek Brassóban april 9.

Pénz.	70
Oratr. nemzeti adósság estében	64 05
1860-ki arany, kölcsön 100 ft.	102
Nemzeti bank részvény	836
Hitteliintézet	338 50
London	110 30
Észt	108 30
Napoleonidör	8 82
cs. k. arany	5 28
Lira	13 10
Magyar földbeharm.	82 75
Bánati	79 50
Érdády	77 75
Porosz tallér	1 65
Ikosár	1 62
Rubel	1 62

Feladás szerkesztő és kiadó tulajdonos: Orbán Ferencz.

Házfeladás.
Bolgárszegben a porondutezában levő 1426 szám alatti ház kedvező föltételek alatt szabad kézből eladó. — Bővebb tudomást nyerhetni a háznál. 56 1—3

ORGONÁK!!!
A nagyérdemű egyház-előjáróságoknak figyelmébe ajánlja alóírt, hogy **új orgonák** a jelen korszak szerint különféle dispoziókkal bármintő nagyságuak készítését elvállalja.
Ajánlja a már **ösmert jó műveit** a művészet és zene minden kedvelőinek és megrendeléseknél pontos szolgáltatást ígér óleső árakkal, több évi jótállás mellett.
51 2—0 **Nagy József,**
zongora-, harmonium- és orgona-művész.
Saját házában, bolgarszeg 1436 szám alatt a gőzfűtővel szemben, Brassóban.

Pályázat.
55 2-3
A tusnádi fürdő orvosi állomására, melylyel az ez évi június 10-ikétől augusztus végéig tartó időnyre 150 ft. o. é. fizetés és díjtalan lakás van egybekötve.
A pályázni kívánó s mindhárom hazai nyelvet beszélő orvosudorok, kérelmüket orvosudori oklevelek hiteles másolatával fölszerelve igazgató bizottmányi elnök gr. Kálnoki Jenőnek april 30-ikaig S.-Szt.-Györgyre megküldeni kéretnek.